

RECENSIE VAN PPR-SCHRIFT 6 'BUITEN HET BINNENHOF'

WEET DE LINKERHAND WEL WAT DE RECHTER DOET?

Op 21 november 1981 nam het PPR-kongres een tiental stellingen aan over buitenparlementaire aktie. Een betere dag was nauwelijks denkbaar en de kongresbesluiten zijn dan ook vrijwel onopgemerkt gebleven.

Jan Dirx, medewerker van de PPR-studiestichting, was betrokken bij de voorbereiding van het kongresstuk. Het zesde PPR-schrift „Buiten het Binnenhof, Over buitenparlementaire aktie” bouwt daarop voort. Als verdere uitwerking is het schrift zeker geslaagd.

De PPR is, helaas, in haar denken sterk bepaald door het twee-handen-ada-gium. Jan Dirx sluit daarbij aan en stelt dat die „theorie” niet verouderd is, maar steeds aktueller wordt. Parlementaire en buitenparlementaire aktie zouden de poten vormen waarop de PPR steunt. Nu laat een theorie, die je dwingt op de handen te gaan staan, je nogal onthand achter. Het „twee-handen-idee” biedt niet veel meer dan de boodschap „doe het één en laat het ander niet!” Van een theorie is nauwelijks sprake, hoogstens van een geslaagde metafoor.

Het gevaar is dat binnen- en buitenparlementaire aktie worden gescheiden en als keuze tegenover elkaar worden gesteld. Bovendien vallen andere alternatieven, met name belangenorganisatie, weg. De parlementaire aktiviteit blijft een vanzelfsprekendheid. Buitenparlementaire aktie blijft een aanvullend middel, waarvoor speciale criteria ontwikkeld moeten worden. Zo moet er een relatie bestaan tussen aktiedoel en gekozen middelen, moeten de middelen het doel dichterbij brengen en moet de intentie van geweldloosheid voorop staan. Ik durf de stelling wel te verdedigen dat parlementaire aktie aan deze criteria getoetst op alle drie negatief zou skoren.

JAAP DE JONG

Terug naar het PPR-schrift. Jan Dirx slaagt er zeker in de PPR-discussie te verbreden. Met name door aan te geven dat er op elk maatschappelijk nivo sprake is van een belangenstrijd. Helaas kiest Jan een theoretisch smalle basis, namelijk het werk van de strukturalistische marxist Althusser en zijn kritische, Nederlandse leerling Stuurman. Jan Dirx blijft hangen in de beperkingen van die benadering. Vanuit het eigen analysekader wordt nogal abstrakt teruggedeneerd naar

de maatschappelijke werkelijkheid. Terwijl theoretisch het belang van de „heersende ideologie” wordt aangegeven, wordt praktisch voorbijgegaan aan belangrijke discussies in de sociale wetenschappen en andere partijen. Zo mis ik een verwijzing naar de recente „aktiepartij”-diskussie in de PvdA.

De sociaal-demokratie kan niet worden afgedaan in een noot. Het is een PPR-fout buiten de PvdA-diskussies te blijven. We moeten er strategisch aan deelnemen en inhoudelijk van leren. Te vanzelfsprekend neemt Jan Dirx ook aan dat de lezer op de hoogte is van de betekenis van analytische begrippen. Zonder verklaring worden „staat”, „verzorgingsstaat” en „rechtsstaat” door elkaar gebruikt.

Het geschrift gaat ook in op de zgn. nieuwe sociale bewegingen. Helaas wordt het gebrek aan historisch besef van die nieuwe groepen een beetje overgenomen, waarbij aktuele verschijnselen onmiddellijk als nieuw worden gezien. Ik vraag me nog af of steeds meer mensen zich afkeren van het systeem en of steeds meer bewegingen niet-parlementaire vormen aannemen. Bijzonder ingewikkelde procesen, waarin de scheiding tussen maatschappij en politiek steeds verder geslecht is, worden met zulke stellingen ontkend. Misschien is de tegenstelling binnen- en buitenparlementair zelf wel verouderd. Wellicht moeten we veel meer gaan denken uit een breder politiek systeem, dat behalve parlementair werk ook een verscheidenheid van andere aktievormen en beslissstrukturen kent. Dan zijn andere onderscheidingen nuttiger als analysemiddel, dan worden b.v. politieke aktiviteiten onderscheiden naar systeem-neutraal, systeem-kritisch en anti-systeem. Het uit elkaar trekken van binnen- en buitenparlementair verklaart weinig, veroorzaakt daarentegen wel nieuwe problemen.

Kortom, de PPR heeft naast haar twee handen vooral behoefte aan een buik.

De hier geuite kritiek bewijst dat dit PPR-schrift een goede ingang biedt voor diskussie. Het is goed bruikbaar als materiaal voor themadiskussies.

De vormgeving, die veel ruimte openlaat voor het plaatsen van kritische aantekeningen, vond ik handig.

Tenslotte, als Hagenaar moet ik er toch op wijzen dat buiten het Binnenhof het Buitenhof ligt, en dat het daar beter toeven is.